USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **V. H.,** zastoupený Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 12. 2015, č. j. OAM-891/ZA-ZA14-LE23-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 Az 4/2016 – 64,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce, Mgr. Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti a náhrada hotových výdajů ve výši 4114 Kč, která mu bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce, jakožto stěžovatel, domáhá přezkumu a zrušení shora označeného rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného. Rozhodnutím žalovaného bylo vysloveno, že se stěžovateli mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

[2] Městský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že stěžovatel ve své žalobní argumentaci sice poukazoval na nedostatečné hodnocení některých azylově potenciálně relevantních otázek žalovaným, tyto otázky však nastolil prvně až v řízení o žalobě, ačkoli mu v jejich dřívějším uplatnění patrně nic nebránilo. Tak tomu bylo v otázce výhrady svědomí jakožto důvodu pro odepření výkonu vojenské služby, stejně jako ohledně stěžovatelovy údajné obavy z trestu, jenž by mu v důsledku odepření výkonu

vojenské služby hrozil. Městský soud shledal, že zde není důvod k domněnce, že by stěžovatel byl svými nadřízenými důstojníky nucen páchat válečné zločiny či zločiny proti lidskosti. K odmítání nastoupení vojenské služby pak městský soud odkázal na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle níž pouhá averze k vojenské službě nebo strach o život samy o sobě nemůžou zakládat azylově relevantní důvod. Stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost podřaditelnou pod ustanovení § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu. Ohledně hrozby nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, jež měla spočívat v potenciálním mučení stěžovatele „ruskými separatisty" v případě jeho zajetí při výkonu vojenské služby městský soud shledal, že tato eventualita nepředstavuje „skutečné nebezpečí" tak, jak je v odkazovaném zákonném ustanovení zakotveno. Stěžovateli nehrozí ani vážné ohrožení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, neboť v případě povolání do armády se stane vojákem a nebude tedy civilistou (zde městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2015, č. j. 3 Azs 28/2015 – 24). Městský soud připomněl, že povaha konfliktu na Ukrajině nedosahuje intenzity totálního konfliktu, jak ostatně opakovaně judikoval Nejvyšší správní soud. Stěžovatel žil v Ternopilské oblasti, která se nachází v západní části Ukrajiny, zatímco ozbrojený konflikt je lokalizován ve východní části země. Stěžovatel v zemi původu bydlel v domě své matky, kde může mít i nadále vyhovující zázemí. Bezpečnostní incidenty v neválečných zónách Ukrajiny byly zcela ojedinělé a mohou se vyskytnout prakticky kdekoli ve světě. Případné vycestování stěžovatele v důsledku neudělení mezinárodní ochrany nebude dle městského soudu představovat nepřípustný zásah do stěžovatelova soukromého a rodinného života. Stěžovatel má na Ukrajině matku a sestru. Pokud se na území České republiky nachází stěžovatelova družka, nejedná se o azylově relevantní skutečnost. Žalovaný dle zjištění městského soudu dostatečně zjistil skutkový stav, zohlednil vše, co vyšlo v řízení najevo, a uspokojivým způsobem své rozhodnutí odůvodnil. Městský soud zdůraznil, že na udělení humanitárního azylu nemá žadatel subjektivní právo. Věk stěžovatele, jeho zdravotní stav ani jiné postavení neimplikují jeho zvláštní zranitelnost a poměry na Ukrajině, ač sociálně a ekonomicky ne zcela příznivé, zdaleka nedosahují intenzity humanitární katastrofy.

[3] Stěžovatel napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž uplatnil kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v rozhodném znění (dále jen „s. ř. s."). Městský soud nesprávně posoudil otázku obav stěžovatele z pronásledování dle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, a to pro odmítání nástupu do bojů na východě Ukrajiny z důvodu výhrady svědomí a jeho možného trestního postihu. V případě návratu do vlasti by byl stěžovatel poslán do války, kde by musel zbytečně zabíjet lidi – ženy a děti, což on odmítá. Žalovaný i městský soud pochybili, když nezohlednili azylovou relevanci stěžovatelovy výhrady svědomí. Stěžovatel odkazuje na rozsudek (správně usnesení, pozn. NSS) Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2017, č. j. 10 Azs 235/2016 – 36. Krom toho se vymezuje proti názoru městského soudu, že výhradu svědomí neučinil v řízení před žalovaným. Stěžovatel totiž uváděl, že nechce zabíjet lidi, což je bezesporu výhradou svědomí. Dle příručky UNCHR se výhradou svědomí rozumí námitka vůči vojenské službě, která pochází z principů a důvodů svědomí, včetně hlubokého přesvědčení vyplývajícího z náboženských, morálních, etických, humanitárních nebo podobných motivů. Taková námitka není omezena na absolutní pacifisty, tj. na ty, kdo by se postavili proti všemu použití ozbrojené síly nebo účasti na všech válkách. Zahrnuje také osoby, které se domnívají, že v některých případech

je nutné se použití ozbrojené síly postavit. Není povinností stěžovatele použít právě termín „výhrada svědomí“. Městský soud rovněž pochybil, když pouze stručně konstatoval, že stěžovatel nevznesl výhradu svědomí v azylovém řízení. Městský soud měl totiž vyjít ze skutkového stavu v době řízení o žalobě a napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

[4] K otázce přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. stěžovatel odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, přičemž uvádí, že možnost udělení mezinárodní ochrany pro možný trest za nerespektování povolávacího rozkazu je v českém právním řádu dostatečně etablována a žalovaný i městský soud měli postupovat tak, aby tvrzení stěžovatele o aplikovatelnosti této námitky náležitě potvrdili nebo vyvrátili.

[5] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v průběhu azylového řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem podané žádosti je legalizace pobytu na území České republiky. Až nyní stěžovatel uvádí jako důvody též eskalaci konfliktu v některých oblastech jeho země původu, napjatou politickou situaci na Ukrajině a odmítání nástupu do armády pro strach o život a rozpor s jeho vyznáním. Žalovaný zopakoval, že obdržení povolávacího rozkazu či pouhá obava z nástupu od armády není azylově relevantním důvodem uvedeným v ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Krom toho je na žadateli, aby výhradu svědomí dostatečně projevil v průběhu správního řízení, nikoliv však až v podané žalobě či kasační stížnosti. Dále je na žadateli, aby během správního řízení prokázal autentičnost svého morálního přesvědčení nebo oprávněných pohnutek svědomí a dalších skutečností vztahujících se k jeho odmítání vojenské služby jako takové, neboť je to právě žadatel, kdo nese břemeno tvrzení a břemeno důkazní (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 – 86). Právě žadatel tedy musí prokázat výjimečnost své situace, pro kterou odmítá do armády nastoupit. S obdobnými obavami, jako jsou ty stěžovatelovy, se potýká většina obyvatel Ukrajiny. Žalovaný považuje kasační stížnost za nedůvodnou.

[6] Kasační stížnost je přípustná.

[7] Před přistoupením k meritu věci, tj. posouzení důvodnosti kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud musel nejdříve zabývat otázkou její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že nepřesahuje-li kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[8] V první řadě je namístě připomenout závěry usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, jež komplexně vykládá zákonný pojem „*přesah významu kasační stížnosti nad vlastními zájmy stěžovatele*“; na těchto závěrech se následně ustálila výkladová praxe Nejvyššího správního soudu co do uvedeného pojmu. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je Nejvyšším správním soudem obvykle spatřován jen v natolik zásadní a intenzivní situaci, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Je tudíž dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana

individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V nynější věci Nejvyšší správní soud přesah významu kasační stížnosti nad vlastními zájmy stěžovatele neshledal.

[9] V projednávané věci stěžovatel nepředestřel žádnou otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Otázkou výhrady svědomí a její případné azylové relevance se Nejvyšší správní soud zabýval ve své dosavadní rozhodovací činnosti opakovaně (srov. např. usnesení ze dne 25. 1. 2017, č. j. 6 Azs 263/2016 – 30). Nejvyšší správní soud v souvislosti s výkonem vojenské služby na Ukrajině upozorňuje na svou dřívější judikaturu, kdy např. v usnesení ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 – 34, konstatoval, že *„[p]okud stěžovatel vyjádřil obecný politický nesouhlas s účastí na bojových operacích probíhajících na východě Ukrajiny, je v dané věci třeba upozornit na informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 10. 2015, č. j. 115045/2015-LPTP, ve které se uvádí, že „[p]odmínky výkonu základní vojenské služby jsou na Ukrajině standardní. Vojáci základní vojenské služby nejsou povoláváni do zóny ATO (tj. antiteroristické operace), mohou se ale rozhodnout dobrovolně. (...) Vyhýbání se převzetí povolávacího rozkazu není kvalifikováno jako trestný čin. (...) Institut alternativní služby byl v minulém roce znovu zaveden. Vojáci základní vojenské služby mohou odmítnout sloužit například z náboženských důvodů a nastoupit na alternativní službu, klasicky je služba vykonávána v nemocnicích. Na základě rozhodnutí prezidenta Ukrajiny nesmí voják základní služby sloužit v zóně ATO, pokud se k tomu dobrovolně nerozhodne. Pro vyslání do zóny ATO musí voják projít tříměsíčním výcvikem a následně je začleněn do týlu. (...) Jak již bylo uvedeno, ve většině případů službu povolávaní nenastoupí, protože se vyhýbají převzetí, což ale není kvalifikováno jako trestný čin a vojenská prokuratura se tím tudíž nezabývá.“* Z citované informace Ministerstva zahraničních věcí tak jasně vyplývá, že případná účast stěžovatele na vojenské operaci probíhající na východě Ukrajiny (tj. antiteroristické operaci) je odvislá od jeho vlastního rozhodnutí, jde v podstatě o dobrovolné rozhodnutí stěžovatele. Nutno zopakovat, že samotná vojenská služba na Ukrajině je hodnocena jako standardní, přičemž navíc existuje i možnost tzv. alternativní služby. S odkazem na tyto skutečnosti, tak nelze v obecném tvrzení stěžovatele týkajícím se odmítání účasti na „politické válce“ na Ukrajině spatřovat konkrétní důvod, který by udělení mezinárodní ochrany jeho osobě odůvodňoval.“* Stěžovatel sice odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2017, č. j. 10 Azs 235/2016 – 36, nicméně citovaný text *„Stěžovatel se opírá o výhradu svědomí, což je jedna z výjimek, které by s ohledem na judikaturu NSS odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany.“* zcela vytrhl z jeho kontextu. Nejvyšší správní soud zde totiž dále uvedl, že *„Stěžovatel tak však činí poprvé až v řízení o žalobě; v pohovoru o žádosti pouze uvedl, že má strach z bojů a nechce zabíjet lidi. Přirozeně se pak žalovaný nezabýval otázkou výhrady svědomí a nebylo ani jeho povinností zjišťovat, zda stěžovatel náhodou takovou výhradu nemá. Pouhá averze k vojenské službě nebo strach o život samy o sobě nemůžou zakládat azylově relevantní důvod (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, čj. 6 A 509/94-27). Ostatně stěžovatel ve svém tvrzení o nevoli zabíjet lidi v rozporu se svým svědomím zůstává po celou dobu, a to i v řízení před NSS, velice obecný; neuvedl blíže, jaké konkrétní myšlenky zastává, jaké má jeho přesvědčení povahu a zejména zda jej aktivně projevil.“* Zcela obdobná procesní situaci přitom nastala i v nynější věci.

[10] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost.

[11] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[12] Stěžovateli byl v řízení o žalobě ustanoven zástupce z řad advokátů, Mgr. Bc. Filip Schmidt, LL.M. Zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 9 poslední věta s. ř. s.). Ustanovenému advokátovi se s přihlédnutím k § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznává odměna za zastupování 3100 Kč za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč, celkem částka 3400 Kč. Soudu je dále z úřední činnosti známo (a vyplývá to i z veřejně dostupné databáze plátců DPH), že ustanovený zástupce je plátcem DPH. Proto se tato částka zvýší o 21 %, tj. o 714 Kč. Celková částka, která činí 4114 Kč, bude k rukám ustanoveného zástupce proplacena z účtu NSS do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2018

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu